

**Politica
monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei
pentru anul 2001**

Politica monetară, valutară și direcțiile principale de activitate pentru îndeplinirea atribuțiilor de bază ale Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2001 sînt elaborate în baza Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei.

Cadrul macroeconomic îl reprezintă Pronosticul dezvoltării social-economice a Republicii Moldova pe anii 2001-2003, precum și acordurile de politici economice și financiare între Guvernul Republicii Moldova, Banca Națională a Moldovei și organismele financiare internaționale.

Tendențe în anul 2000

Politica monetară și valutară, elaborată de Banca Națională a Moldovei pentru anul 2000, este orientată spre reducerea nivelului inflației, stabilizarea pieței valutare, consolidarea sistemului bancar în contextul unei stabilități macroeconomice relative. Însă, evoluția dinamicii produsului intern brut (PIB), starea balanței de plăți a statului, în special balanța comercială, evoluția prețurilor, ritmul reformelor în economie în anul 2000 diferă de prognoza macroeconomică și influențează puternic asupra condițiilor de realizare a Politicii monetare și valutare a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2000.

Situația macroeconomică

Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2000 prevede nivelul inflației în mărime de 15 la sută la sfârșitul anului, pe când în noiembrie 2000 față de noiembrie 1999 nivelul inflației constituia 23.5 la sută, iar estimarea lui pentru anul 2000 este de cca 20 la sută. Aceasta se explică prin influența semnificativă atât a factorilor nemonetari - majorarea administrativă a prețurilor la servicii, inflația importată prin creșterea prețurilor la produsele petroliere pe piața mondială, ce a influențat costurile de producere, precum și a factorilor monetari – creșterea bazei monetare, în special, ca rezultat al procurării de valută străină de către Banca Națională a Moldovei.

Pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2000 produsul intern brut a crescut în termeni reali față de perioada respectivă a anului trecut cu 1 la sută. Conform estimărilor până la

sfârșitul anului PIB în termeni reali se va menține la nivelul anului 1999. Scăderea estimată a PIB pe parcursul trimestrului IV al anului curent poate fi condiționată parțial de impactul secetei asupra sectorului agrar, în pofida relansării ascensiunii în industrie, transport și construcție în comparație cu perioada corespunzătoare a anului 1999.

Contul curent al balanței de plăți pentru primele 9 luni ale anului 2000 a înregistrat un deficit de 72.6 mil. dolari SUA, fiind în creștere față de aceeași perioadă a anului 1999, rezultat al creșterii duble a deficitului balanței comerciale față de perioada respectivă a anului precedent.

Volumul importului de mărfuri și servicii a crescut cu un ritm superior creșterii exportului, ceea ce a condus la micșorarea gradului de acoperire a importului cu export care alcătuiește 65 la sută pentru primele 9 luni ale anului 2000.

Piața valutară

Evoluția pieței valutare pe parcursul a unsprezece luni ale anului curent poate fi caracterizată drept relativ stabilă, înregistrându-se fluctuații nesemnificative ale cursului de schimb.

Cursul de referință al leului pe parcursul anului 2000 a avut o tendință slabă de apreciere în termeni reali față de dolarul SUA. La sfârșitul lunii noiembrie a anului 2000, cursul de schimb al leului moldovenesc față de dolarul SUA în termeni reali s-a apreciat cu 7 la sută comparativ cu sfârșitul anului precedent. Această tendință a fost determinată de creșterea ofertei de valută străină pe piața valutară, explicată de majorarea investițiilor directe și de portofoliu, veniturilor din muncă de peste hotare și împrumuturilor externe acordate sectorului privat.

Situația creată pe piața valutară a dat posibilitate BNM de a interveni pe piață în calitate de cumpărător al valutei străine și de a majora rezervele internaționale ale statului pe parcursul a unsprezece luni a.c. cu 5.2 la sută, ce constituie 2.5 luni de acoperire a importurilor.

Sistemul bancar

Pe parcursul primelor unsprezece luni ale anului 2000 a continuat consolidarea și dezvoltarea sistemului bancar prin intermediul majorării exigențelor față de capitalul normativ

minim, condiție prevăzută în Politica monetară și valutară pe anul 2000, precum și îmbunătățirii calității managementului în băncile comerciale.

Starea economico-financiară în ansamblu a băncilor comerciale s-a îmbunătățit. Se observă o diversificare a activelor bancare, o creștere notabilă a portofoliului de credite și a veniturilor nete.

Agregatele monetare

Pe parcursul primelor unsprezece luni ale anului 2000 masa monetară (M3) a crescut cu 33.3 la sută, evidențiindu-se creșterea semnificativă pe parcursul semestrului II. În semestrul I masa monetară s-a majorat cu 11.4 la sută, atunci când în perioada iulie-noiembrie majorarea a constituit 19.7 la sută. Această evoluție a fost condiționată de oferta considerabilă de valută străină pe piața internă, cauzată de următorii factori:

- privatizarea unor obiecte din sistemul energetic;
- repatrierea valutei străine de la exporturi;
- majorarea exigențelor față de capitalul normativ minim al băncilor comerciale pe parcursul anului 2000, fapt ce a condus la un aflux esențial de mijloace ale investitorilor străini;
- pe parcursul perioadei iunie-august s-au înregistrat încasări importante de valută străină parvenite din veniturile de muncă de peste hotare.

În aceste condiții BNM a efectuat cumpărări nete de valută străină pe parcursul primelor unsprezece luni ale anului 2000 în sumă de 51.6 mil. dolari SUA, tranzacțiile în volume mai mari evidențiindu-se în lunile de vară. Aceasta a permis nu numai achitarea de către Guvern și BNM a datoriilor externe la termen, ci și majorarea rezervelor internaționale ale BNM.

Pe parcursul primelor unsprezece luni ale anului 2000 a avut loc o creștere a activelor externe nete (convertibile) ale BNM de 5.8 ori, iar pe sistemul bancar - de 3 ori. Rezervele internaționale ale BNM s-au majorat cu 5.2 la sută, ceea ce a permis consolidarea rezervelor internaționale brute până la nivelul de acoperire de cca. 2.5 luni de importuri. Concomitent rezervele internaționale ale băncilor comerciale au sporit cu 6.6 la sută.

Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2000 a prevăzut reducerea datoriei Guvernului față de Banca Națională cu 12 la sută și creșterea volumului de creditare a băncilor comerciale. Conform Legii pentru rectificarea bugetului pentru anul 2000

s-a stabilit nerambursarea de către Ministerul Finanțelor a creditelor în sumă de 256 mil. lei prin reperfectarea soldului total la credite în sumă de 1315.2 mil. lei.

Creditarea netă a băncilor comerciale de către BNM în perioada ianuarie-noiembrie 2000 s-a redus cu 31.6 la sută. Pe parcursul perioadei date ponderea creditelor acordate de către Banca Națională în creditele în economie s-a diminuat până la 3.6 la sută față de 7.5 la sută în anul 1999. În urma majorării capitalului propriu al băncilor și a mijloacelor atrase, băncile comerciale au majorat volumul creditelor acordate economiei naționale cu 41 la sută. De menționat, că ratele dobânzii la creditele acordate în MDL s-au redus comparativ cu decembrie 1999 cu 3.2 puncte procentuale, precum și la creditele în valută străină - cu 2.6 puncte procentuale.

S-a evidențiat sporirea volumului creditelor în economie din luna septembrie, ceea ce denotă tendința sezonieră de cerere la credite. Astfel, pe parcursul perioadei ianuarie-august a.c. creditele în economie au crescut cu 14.7 la sută, pe când în septembrie - noiembrie – cu 23 la sută. Începând cu 21 septembrie 2000, conform deciziei BNM, băncile comerciale dispun de lichidități sporite în urma transferării rezervelor obligatorii din conturile speciale la BNM în conturile corespondente ale băncilor, iar de la 1 noiembrie 2000 și în urma reducerii normei rezervelor obligatorii de la 15 la 13 la sută.

În structura masei monetare în primele unsprezece luni banii în circulație au sporit cu 16.9 la sută, iar depozitele - cu 46.8 la sută. Coeficientul dolarizării depozitelor s-a diminuat nesemnificativ - de la 0.50 până la 0.49, ce denotă o creștere cu ritmuri mai reduse a depozitelor în valută străină, recalulate în dolari SUA (35.7 la sută) față de cele în lei moldovenești (49.1 la sută).

E semnificativ că, deprecierea nominală a monedei naționale față de dolarul SUA în perioada ianuarie-noiembrie 2000 a constituit 6.5 la sută, iar nivelul cumulativ al inflației - 17.6 la sută.

În luna noiembrie creșterea masei monetare pe fondalul situației economice a determinat un grad de monetizare al economiei superior celui de la finele anului 1999 - 21 la sută. Se estimează creșterea nivelului de monetizare pentru decembrie 2000 față de perioada respectivă a anului 1999 până la 22 la sută.

Politica pentru anul 2001

Conform Legii Republicii Moldova cu privire la Banca Națională a Moldovei, obiectivul principal al Băncii Naționale a Moldovei este de a realiza și menține stabilitatea monedei naționale prin crearea condițiilor pieței monetare, de credit și valutare, bazate pe principiile funcționării economiei de piață. Pentru atingerea acestui obiectiv Banca Națională a Moldovei stabilește și promovează politica monetară și valutară. Scopul final al Politicii monetare și valutare pentru anul 2001 este asigurarea stabilității prețurilor și ca rezultat reducerea nivelului inflației.

Principalii parametri ai Pronosticului dezvoltării social-economice în anul 2001-2003, ce au servit drept repere în conturarea Politicii monetare și valutare pentru 2001, acceptați și de organismele financiare internaționale sunt următorii:

- a) reducerea ratei anuale a inflației până la 10 la sută (la sfârșitul anului);
- b) stoparea declinului economic și reluarea creșterii produsului intern brut cu un ritm anual de 5 la sută;
- c) reducerea deficitului bugetului public național la 1.5 la sută din PIB;
- d) limitarea deficitului contului curent la un nivel de circa 6 la sută din PIB;
- e) consolidarea rezervelor internaționale ale statului până la nivelul de circa 3 luni de importuri.

În anul 2001 eforturile Băncii Naționale a Moldovei vor fi îndreptate spre perfecționarea funcționării sistemului de instrumente monetare utilizate de către Banca Națională a Moldovei pentru realizarea eficientă a Politicii monetare și valutare.

În urma consultărilor cu Guvernul Republicii Moldova, luând în considerație obiectivul de bază al BNM și situația economiei naționale, a finanțelor publice și a balanței de plăți, Banca Națională a Moldovei stabilește pentru anul 2001 următorii indicatori și obiective ale politicii monetare și valutare în stat:

1. Programul monetar pentru anul 2001 prevede:

- a) creșterea masei monetare cu 22.6 la sută și atingerea volumului de 4354 mil. lei la sfârșitul anului, pornind de la volumul produsului intern brut în sumă de 19300 mil. lei și viteza de circulație a banilor în mărime de 4.43;
- b) atingerea volumului bazei monetare de 2235 mil. lei pornind de la mărimea masei monetare programate și a multiplicatorului monetar de 1.95;

- c) creșterea volumului de creditare a economiei naționale cu 26 la sută și atingerea volumului de 2903 mil. lei la sfârșitul anului în scopul creării unor condiții favorabile pentru relansarea economică. Ponderea creditării băncilor din partea Băncii Naționale a Moldovei în volumul total al creditelor în economie este prevăzută în majorare de la 4.3 la sută în 2000 până la 9.1 la sută în 2001;
- d) asigurarea gradului de monetizare a economiei naționale pentru anul 2001 la nivelul de 22.6 la sută, fapt ce presupune o sporire a cererii de bani condiționată de creșterea reală a PIB de 5 la sută, precum și de reducerea așteptărilor inflaționiste.

2. Drept condiții de realizare a programului monetar pentru anul 2001 servesc:

- a) reducerea coeficientului lichidității de la 0.74 în anul 2000 la 0.73 în 2001. Aceasta prevede, că Guvernul, în comun acord cu Banca Națională a Moldovei, să continue aplicarea măsurilor în vederea efectuării decontărilor între agenții economici, de regulă, prin virament, minimizând volumele decontărilor prin numerar și reducând achitățile prin troc și decontări reciproce;
- b) micșorarea treptată pe parcursul anului a nivelului rezervelor obligatorii până la 8 la sută de la mărimea mijloacelor atrase ale băncilor, ce va contribui la micșorarea spezelor bancare și direcționarea mijloacelor creditoare adiționale în sectorul real al economiei;
- c) creșterea în baza măsurilor prevăzute la punctele a) și b) a multiplicatorului de la 1.81 la 1.95;
- d) scăderea treptată a coeficientului dolarizării depozitelor de la 0.48 până la 0.43, ca rezultat al stabilizării relative prevăzute a cursului de referință pentru anul 2001 a leului moldovenesc și a creșterii încrederii populației în moneda națională.

3. Banca Națională a Moldovei:

- a) nu va acorda în anul 2001 Guvernului împrumuturi pentru finanțarea deficitului bugetului de stat. Totodată, vor fi rambursate creditele acordate anterior Guvernului în sumă de 15 mil. lei;
- b) va reperfecta împrumuturile acordate anterior sub garanția hârtiilor de valoare de stat în limitele stipulate în Legea bugetului pentru anul 2001 la rata dobânzii de piață, stabilind scadența pentru anul 2002;
- c) va accepta în anul 2001 reemisiunea ulterioară de către Ministerul Finanțelor a hârtiilor de valoare de stat transmise anterior Băncii Naționale contra creditelor contractate de Guvern

în anii 1993-1995 în sumă de 360.7 mil. lei, pe termen maxim de 180 zile. De asemenea, va fi efectuată conversiunea în HVS a împrumuturilor acordate Guvernului în sumă de 39.3 mil. lei la rata dobânzii de piață;

d) poate acorda Ministerului Finanțelor împrumuturi pentru acoperirea decalajului temporar de casă respectând limitele trimestriale ale programului monetar.

4. În anul 2001 BNM concomitent cu dezvoltarea ulterioară ale instrumentelor politicii monetare operațiuni de piața deschisă și facilități de lombard, va implementa noi instrumente de reglementare monetară:

a) va efectua refinanțarea băncilor comerciale pe un termen de până la 2 luni prin licitații REPO de cumpărare a HVS;

b) va implementa mecanismul creditului “overnight” și va continua utilizarea mecanismului facilitații de Lombard (pe un termen de până la 5 zile), ceea ce va contribui la dirijarea eficientă a lichidității băncilor și funcționarea sistemului de plăți în timp real;

c) va implementa mecanismul de acceptare a depozitelor de la băncile comerciale;

d) va promova o politică a ratelor dobânzilor care va tinde spre menținerea ratelor reale la un nivel pozitiv jos, stimulând creșterea cererii sectorului real al economiei la credite și corespunzător, creșterea economică. În scopul dirijării ratelor dobânzilor, Banca Națională a Moldovei va utiliza rata REPO pe termen de 2 luni ca rată de bază, ce va servi drept reper în stabilirea ratelor la celelalte instrumente monetare, respectând principiul: cea mai înaltă rată va fi aplicată la creditele “overnight”, atunci când la depozite – cea mai joasă.

5. Banca Națională, de comun acord cu Guvernul va optimiza cadrul juridic, care va contribui la atragerea resurselor creditoare în sectorul real al economiei.

6. În calitatea sa de agent fiscal al statului Banca Națională a Moldovei va contribui la plasarea hârtiilor de valoare dematerializate ale statului la prețurile reale de piață prin desfășurarea licitațiilor de vânzare a hârtiilor de valoare pe piața primară, acordarea Ministerului Finanțelor asistenței de marketing și acordând serviciile de depozitar pentru hârtiile de valoare emise.

7. În scopul dezvoltării și menținerii lichidității pieței hârtiilor de valoare de stat, luând în considerație creșterea capitalului băncilor cât și a mijloacelor atrase, Banca Națională a Moldovei va majora băncilor Dealeri Primari normele de participare pe piața primară și cea secundară:

- începând cu 1 ianuarie 2001 respectiv până la 3% și 1%;

- începând cu 1 iulie 2001 respectiv până la 4% și 1.5%.

8. Politica valutară a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2001, determinată de obiectivul principal de realizare a stabilității monedei naționale, preconizează în continuare flotarea liberă a monedei naționale și stabilirea cursului de referință a monedei naționale în baza cursurilor preponderente pe piața valutară.

9. Banca Națională a Moldovei în promovarea politicii valutare își rezervă dreptul de a efectua intervenții valutare în cazul necesității stringente de a atenua fluctuațiile excesive ale cursului valutar real și de a influența evoluția lui în scopul creării unor condiții favorabile creșterii economice.

10. Politica valutară și monetară pentru anul 2001 va urmări în continuare menținerea rezervelor internaționale la un nivel acceptabil pentru acoperirea a circa trei luni de importuri, ce va permite deservirea a datoriei externe a statului și asigurarea eficienței politicii monetare și valutare.

11. Banca Națională a Moldovei va continua să promoveze politica de consolidare a sistemului bancar, fără a recurge la majorarea capitalului minim, prin următoarele:

- a) încurajarea băncilor comerciale în vederea conformării activității lor exigențelor privind nivelul minim al capitalului normativ;
- b) introducerea treptată a schimbărilor în cerințele față de structura capitalului normativ cu scopul perfecționării modului de estimare a gradului de capitalizare a băncilor, îmbunătățirii calității informației, precum și implementării prevederilor Cadrului nou de suficiență a capitalului conform standardelor internaționale;
- c) contribuirea la ridicarea disciplinei de piață, precum și la îmbunătățirea procesului de concurență bancară prin implementarea exigențelor privind dezvăluirea informațiilor de către bănci;
- d) încurajarea băncilor comerciale spre dezvoltarea calitativă a sistemelor interne de control, a procedurilor de raportare și contabilizare a tranzacțiilor;
- e) continuarea perfecționării mecanismului de supraveghere bancară și ridicarea eficienței metodelor de influență a acestuia asupra procesului de înlăturare a fenomenelor negative în practica bancară.

12. Banca Națională va facilita funcționarea eficientă a sistemului de plăți interbancare, ce va permite gestionarea lichidității băncilor și a agenților economici prin implementarea sistemului automatizat de plăți interbancare cu decontare în timp real.

13. Banca Națională a Moldovei consideră, că realizarea obiectivelor macroeconomice propuse pot fi obținute în contextul urgentării procesului de restructurare a economiei naționale, înviorării activității economice și consolidării disciplinei fiscale.